

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 242/2018-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. júla 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jozefom Polákom, Aleja slobody 1890/50, Dolný Kubín, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva „na súdnu ochranu na nezávislom a nestrannom súde“ podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9 NcC 6/2018 z 21. júna 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

1. Sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 28. júna 2018 sa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), domáhal zrušenia v záhlaví označeného uznesenia Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) z dôvodu tvrdenej porušenia jeho základného práva definovaného v uvedenom článku Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) z dôvodu, že sudkyňa Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) JUDr. Miriam Srogončíková nebola vylúčená z prejednávania jeho veci.

2. Sťažovateľ je na strane žalobcu stranou sporu vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 8 C 196/2010 o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva úpadcu a jeho bývalej manželky. Krajskému súdu vytkol, že nevytlúčil namietanú sudkyňu, ktorá bude konať a rozhodovať v jeho veci, aj napriek tomu, že „29.05.2018 nadobudol dôvodnú a preukázanú pochybnosť o nezáujatosti sudcu Okresného súdu..., nakoľko namietaná sudkyňa má preukázateľne pozitívny vzťah k otcovi žalovanej, [REDAKOVANÉ]..., ktorý bol jej prvým zamestnávateľom. Navyše je preukázaný vzťah medzi exekútorom, ktorý začal výkon nezákonných exekúcií na predmetné nehnuteľnosti a menovanou sudkyňou, nakoľko je preukázané, že bola jeho zamestnankyňou.“.

3. Bližší obsah napadnutého rozhodnutia, ako i priebeh konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, nebolo potrebné podrobnejšie rekapitulovať, lebo sú účastníkom konania i ústavnému súdu dostatočne známe.

4. Formálne udržateľná sťažnosť bola podaná včas osobou oprávnenou a riadne zastúpenou. Na jej prerokovanie by bol ústavný súd príslušný za splnenia aj ostatných podmienok konania.

5. Ústavný súd preto posúdil obsah sťažnosti a dospel k záveru, že táto predstavuje neprípustný a zjavne neopodstatnený návrh v zmysle ustanovenia § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Toto ustanovenie v záujme racionality a efektivity konania pred ústavným súdom dáva tomuto súdu právomoc posúdiť „prijateľnosť“ návrhu ešte pred tým, ako dospeje k záveru, že o návrhu rozhodne meritórne nálezom, pričom ide o špecifickú a relatívne samostatnú časť konania, ktorá nemá charakter

konania kontradiktórneho, keď ústavný súd môže obvykle rozhodnúť bez ďalšieho, len na základe obsahu napadnutého súdneho rozhodnutia a údajov obsiahnutých v samotnej ústavnej sťažnosti. Ak potom smeruje sťažnosť proti rozhodnutiu všeobecného súdu, považuje ju ústavný súd za neprípustnú či zjavne neopodstatnenú vtedy, ak napadnuté rozhodnutie nie je vzhľadom na svoju povahu, namietaným vadám či vadám konania, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, spôsobilé porušiť označené práva sťažovateľa, t. j. keď sťažnosti chýba ústavnoprávna dimenzia.

6. Právomoc ústavného súdu je založená výlučne na prieskume rozhodnutia z hľadiska dodržania ústavnosti, t. j. či v konaní, resp. v rozhodnutí ho završujúcom, neboli porušené ústavnými predpismi chránené práva a slobody účastníka tohto konania, či konanie bolo vedené v súlade s ústavnými princípmi, či postupom a rozhodnutím všeobecného súdu nebolo zasiahnuté do ústavou zaručených práv sťažovateľa a či ho možno ako celok považovať za spravodlivé.

7. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že rozhodnutie nadriadeného súdu o námietke zaujatosti proti sudkyňi namietaného súdu spadá výlučne do právomoci tohto všeobecného súdu a polemika s jeho postupom tak zásadne – aspoň v tomto prípade – nemá ústavnoprávny rozmer. Pridržiavajúc sa svojej judikatúry ústavný súd poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „sú výsledkové“, to znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude zákonné a spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 155/08, III. ÚS 33/04, a pod.). Aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že tento súd tiež overuje, či konanie ako celok bolo spravodlivé podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (Komanický v. Slovenská republika zo 4. 6. 2002 a pod.).

8. Základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 (ods. 1) ústavy je v súčasnosti v Civilnom sporovom poriadku (ďalej aj „CSP“) garantované aj prostredníctvom vylúčenia sudcu z jej ďalšieho prerokovania a rozhodnutia pre zaujatosť (§ 49 až § 55 CSP).

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy však nie je povinnosť súdu vyhovieť návrhu oprávnených osôb a vylúčiť označeného sudcu z ďalšieho prerokúvania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Jeho obsahom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby a rozhodnúť o ňom.

10. Na účely čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s § 49 až § 53 CSP pod vylúčeným sudcom treba rozumieť nielen sudcu, ktorý bol skutočne vylúčený na základe rozhodnutia súdu, ktorý rozhodoval o námietke zaujatosti, ale aj sudcu, ktorý vylúčeným mal byť na základe objektívneho posúdenia jeho pomeru k veci alebo k účastníkom konania, alebo k ich zástupcom (I. ÚS 600/2017).

11. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porovnaj I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04).

12. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

13. Podľa platnej právnej úpravy konania pred všeobecnými súdmi a judikatúry všeobecného súdnictva sú ich závažné procesné pochybenia (vrátane porušenia základných práv podľa čl. 46 a nasl. ústavy) dôvodom na podanie odvolania podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP, podľa ktorého odvolanie možno odôvodniť tým, že rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo podľa § 365 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého možno odvolanie odôvodniť aj tým, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Prípadne (za splnenia zákonom ustanovených podmienok) podanie dovolania podľa § 420 písm. e) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému

rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo podľa § 420 písm. f) CSP ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (pozri napr. m. m. II. ÚS 595/2013, I. ÚS 600/2017).

14. Pokiaľ podľa názoru sťažovateľa krajský súd napadnutým uznesením rozhodol zjavne neodôvodnene a vo veci samej bude rozhodovať sudkyňa, ktorá mala byť podľa objektívneho posúdenia jej pomeru k účastníkom konania alebo k ich zástupcom z ďalšej účasti na prerokúvaní veci a rozhodovaní vylúčená, potom sa jeho sťažnosť podaná ústavnému súdu javí ako predčasná, keďže v ďalšom konaní v merite veci pred všeobecnými súdmi môže sťažovateľ postupovať už uvedeným spôsobom a domáhať sa ochrany svojich práv podaním odvolania proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, prípadne dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu. V tomto prípade teda v predmetnom konaní existuje „iný súd“, a to krajský súd, resp. Najvyšší súd Slovenskej republiky, povolaný na poskytnutie ochrany základným právam sťažovateľa. V tejto súvislosti odkazuje ústavný súd na identické závery, ktoré vyslovil v obdobných veciach (napr. II. ÚS 342/2014, II. ÚS 165/2015, I. ÚS 70/2017, I. ÚS 600/2017 a III. ÚS 199/2018).

15. Na tomto mieste ústavný súd odkazuje (a plne sa stotožňuje) na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 M Cdo 17/2009 z 29. októbra 2009, podľa ktorého *„je rozhodovanie vylúčeným sudcom takou vadou konania, ku ktorej odvolací i dovolací súd, v rámci preskúmavania zákonnosti celého konania na základe podaného riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku, je povinný prihliadať z úradnej moci (§ 212 ods. 3 a § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p.), a ktorá je dôvodom kasačného rozhodnutia. O takúto vadu ide bez ohľadu na to, či o vylúčení sudcu bolo alebo nebolo rozhodované nadriadeným súdom podľa § 16 ods. 1 O. s. p. a bez ohľadu na to, že takýmto prípadným rozhodnutím sudca z prejednávania a rozhodovania veci vylúčený nebol. Inštitút vylúčenia sudcu je totiž objektívnou procesnou kategóriou a tým aj zásadne nezávislou na rozhodovaní podľa uvedeného ustanovenia. Niet žiadnej vecnej ani procesnej prekážky, aby*

v odvolacom alebo v dovolacom konaní nemohla byť otázka vylúčenia sudcu otvorená nanovo a prípadne aj inak zodpovedaná, a to bez ohľadu na to, aké skutkové dôvody boli skôr namietané alebo hodnotené.“.

16. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 153/96 z 21. augusta 1997 a sp. zn. 6 Cdo 210/2010 z 20. apríla 2011, v ktorých sa *inter alia* uvádza: „*Neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g) OSP [toho času § 420 písm. e) CSP, pozn.] posúdiť túto otázku samostatne a prípadne i inak, než ju posúdil nadriadený súd súdu procesnému, ktorý vo veci rozhodoval, ak v námietke boli uvedené nové skutočnosti.“*

17. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby účastník konania, domáhajúci sa ochrany svojich základných práv sám rozhodol o tom, či sa jej bude domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi alebo ústavným súdom. Naopak, z čl. 127 ods. 1 ústavy zjavne vyplýva, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musí účastník konania vyčerpať všetky riadne i mimoriadne opravné prostriedky, resp. iné prostriedky nápravy, ktoré sú mu dostupné v konaní pred všeobecnými súdmi.

18. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 (ods. 1) ústavy pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť.

19. Vo vzťahu k námietke porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu ústavný súd uvádza, že z judikatúry ESLP vyplýva, že konanie o námietke zaujatosti nezávislé na konaní, v ktorom bola námietka uplatnená, sa týka predovšetkým procesných práv účastníka konania a netýka sa civilných práv a záväzkov podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Aj keď konanie o námietke zaujatosti môže mať vplyv na

konanie vo veci samej, ide o nedostatočné spojenie a vzdialené následky, aby mohol čl. 6 ods. 1 dohovoru vstúpiť do hry, a preto čl. 6 ods. 1 dohovoru je na takéto konanie neaplikovateľný (pozri Schreiber and Boetsch v. Francúzsko, č. 58751/00, rozhodnutie ESĽP o prijateľnosti z 11. 12. 2003; Mianowicz v. Nemecko, č. 37111/04, 55440/07 a č. 55443/07, rozhodnutie ESĽP o prijateľnosti z 19. 5. 2009, oddiel 1a).

20. Sťažnosť v tejto časti je tak zjavne neopodstatnená podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

21. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ďalšími návrhmi sťažovateľa sa ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. júla 2018